

Terminologia i recomanacions per fer referència a les persones amb discapacitat

Servei de Correcció de Català

Desembre de 2020

Índex

Introducció	3
2. Marc normatiu	3
3. Usos i significats dels termes <i>discapacitat, minusvalidesa, deficiència, persones amb discapacitat i diversitat funcional</i>	3
4. Recomanacions i exemples	4
Bibliografia	6

Introducció

Les paraules que es refereixen a col·lectius que històricament han patit discriminació, com és el cas del de les persones amb discapacitat, són un dels camps en què sovint el llenguatge es transforma per respondre a un canvi de perspectiva en la manera de veure la realitat. La societat evoluciona cap a l'acceptació de la diferència i la inclusió social, i sorgeix una voluntat d'expressar-se diferent per contribuir a reflectir aquesta nova visió amb l'ús de termes positius, respectuosos i no connotats. Cal trobar paraules i expressions que respectin com les persones volen ser anomenades i no recórrer a les que poden marginar o alimentar prejudicis.

En aquests criteris es recull terminologia i propostes per fer referència a les persones amb discapacitat en els textos de l'Ajuntament del Masnou, i es donen pautes per a una comunicació respectuosa, lliure d'estereotips i prejudicis.

1. Marc normatiu

L'any 2001, l'OMS aprova la Classificació internacional del funcionament, la discapacitat i la salut (CIF). Aquesta classificació proposa un llenguatge estandarditzat, fiable i aplicable transculturalment, que permet descriure el funcionament humà i la discapacitat usant un llenguatge positiu i emfatitzant que les problemàtiques són el resultat de la interacció de les característiques de l'individu amb l'entorn.

El terme que l'OMS estableix per fer referència a les limitacions funcionals i corporals dels individus és **discapacitat** (*disability, discapacidad*).

El Reial decret 1856/2009, de 4 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat incorpora la terminologia de l'OMS a la normativa espanyola existent (Reial decret 1971/1999, de 23 de desembre). Així, entre d'altres, en la llei anterior se substitueix *minusvàlidesa* per *discapacitat*, *minusvàlids i persones amb minusvàlidesa* per *persones amb discapacitat*, i *discapacitat* per *limitacions en l'activitat*.

2. Usos i significats dels termes **discapacitat**, **minusvàlidesa**, **deficiència**, **persones amb discapacitat** i **diversitat funcional**

Una **deficiència** és una pèrdua o anormalitat permanent d'una estructura o una funció psíquica, fisiològica o anatòmica en un pacient com a conseqüència d'una malaltia o un accident.

Una **discapacitat** és el resultat de la interacció entre el dèficit en el funcionament d'una estructura o una funció d'una persona i les barreres de l'entorn, que pot limitar o impedir la seva participació plena i efectiva en la societat. Podríem dir que quan una deficiència es troba amb un entorn amb barreres sorgeix la **discapacitat**, que és el resultat de la interacció entre la deficiència d'una persona i les barreres de l'entorn, que suposa una [limitació en l'activitat](#) i la consegüent [restricció en la participació](#) en

igualtat de condicions que la resta de ciutadans. És a dir, que si l'entorn fos diferent, la pèrdua o el dèficit de funcionament d'una estructura corporal o una funció corporal no seria una discapacitat, perquè no hi hauria limitació en l'activitat ni restricció en la participació, no hi hauria una barrera que limités o impedís la participació plena i efectiva en la societat. De discapacitats n'hi ha de físiques, de sensorials i d'intel·lectuals.

El Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans dona com a sinònims *discapacitat* i ***minusvalidesa***. Ara bé, tant l'OMS com la legislació espanyola¹ actual es decanten per la forma *discapacitat* i *persones amb discapacitat* en lloc de *minusvàlids* o *persones amb minusvalidesa*. Aquestes són, doncs, les formes que farem servir com a preferents.

Pel que fa a ***diversitat funcional***, d'un temps ençà ha sorgit aquesta forma com a proposta per substituir el terme *discapacitat*, però, tanmateix, no té l'acord de tot el sector i, per tant, no la considerarem la forma preferent. Segons el [TERMCAT](#), tampoc no sembla adequada des d'un punt de vista lingüístic, ja que podem considerar que totes les persones som diverses (en aspecte físic, en manera de pensar, etc.) i sembla, doncs, que la diversitat funcional és una característica de tots els éssers humans i no és un terme prou precís per fer referència a un col·lectiu concret. Tot i així, constatem que hi ha associacions, entitats i persones que prefereixen l'ús del terme *persona amb diversitat funcional* i, si s'esdevé el cas, ho respectarem. En aquest sentit, tampoc no es consideren adequats els termes *persones amb altres capacitats*, *persones amb capacitats diverses* ni *persones diferents*.

3. Recomanacions i exemples

- La forma preferent per fer referència a les persones que per raó d'una deficiència tenen alguna mena de limitació en la capacitat funcional és **persones amb discapacitat**.

Els serveis socials per a ~~persones discapacitades~~.

Els serveis socials per a ~~discapacitats~~.

Els serveis socials per a ~~minusvàlids~~.

Els serveis socials per a ~~persones amb minusvalidesa~~.

*Els serveis socials per a **persones amb discapacitat**.*

- És preferible substituir *deficiència* per **discapacitat**.

Les persones amb ~~deficiències visuals~~...

Les persones amb **discapacitat visual**...

- És preferible **persona en situació de dependència** que *dependent*.

¹ El Reial decret 1856/2009, de 4 de desembre, de procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat.

- Es pot **afegir l'adjectiu al darrere** corresponent al tipus de discapacitat:
persones amb discapacitat psíquica, amb discapacitat cognitiva, amb discapacitat física, amb discapacitat auditiva, amb discapacitat intel·lectual, etc.
- O es pot **fer referència a la malaltia o lesió** que és la causa de la discapacitat:
persones amb ceguesa, persones amb sordesa, persones amb trastorn mental, persones amb trastorn de mobilitat, persones amb mobilitat reduïda
- No és respectuós utilitzar termes negatius com ara: *invàlid, disminuït, paralític, minusvàlid, incapacitat, deficient, coix*, etc.
- Posem **èmfasi en la persona** i no en la discapacitat:

Va venir ~~una persona amb discapacitat~~.

Va venir **en Pau / la Sandra**.

~~cec, invident~~

persona cega, persona amb ceguesa

~~sord, sorda~~

persona sorda, persona amb sordesa

- No és adequat i és discriminatori referir-se a les persones que no tenen discapacitat com a *normals* en comparació amb les persones amb discapacitat.
- Els *defectes de naixement* no són defectes, i per això ens hi referim amb la forma **discapacitats congènites**, perquè són condicions que poden aparèixer fins i tot abans de néixer.
- S'han d'evitar expressions negatives o sensacionalistes (*patir, ser víctima de, estar afectat de, condemnat a, limitat, relegat a una cadira de rodes, confinat...*). Aquestes persones **tenen, manifesten o presenten** una malaltia o una discapacitat.
- Cal evitar infantilitzar el llenguatge o el to de veu o mostrar-se sobreprotector amb les persones amb discapacitat (amb l'ús de diminutius, per exemple). Tampoc no s'ha de ser condescendent (*campions, herois...*). Eviteu també el tòpic de la superació.
- Per fer referència als equipaments destinats a persones amb discapacitat fem servir l'adjectiu **accessible**.

aparcament ~~per a minusvàlids~~, lavabos ~~per a minusvàlids~~

aparcament **accessible**, lavabos **accessibles**

5. Bibliografia

“Consells per parlar i escriure sobre discapacitat” [en línia]. Barcelona: Fundació el Maresme, 2020.

<<https://diarideladiscapacitat.cat/consells-per-parlar-i-escriure-sobre-discapacitat/>>
[Consulta: març 2020]

“Evolució de la terminologia sobre discapacitat dins la legislació espanyola i efecte sobre les polítiques socials” [en línia]. Barcelona: Observatori de la Discapacitat.

<<https://www.observatoridiscapacitat.org/ca/evolucio-de-la-terminologia-sobre-discapacitat-dins-la-legislacio-espanyola-i-efecte-sobre-les>> [Consulta: març 2020]

Guia de comunicació inclusiva per construir un món més igualitari [en línia]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

<<https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/pdf/guiaInclusiva-ca.pdf>>
[Consulta: març 2020]

“Referències a les persones amb discapacitat”. A: *Merlí, Manual d'estil i recursos lingüístics* [en línia]. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya.

<<https://www.upc.edu/slt/ca/recursos-redaccio/criteris-linguistics/discapacitat>>
[Consulta: març 2020]

STRUBELL I TRUETA, Miquel. *La terminologia instrumentalitzada* [en línia]. Barcelona: Societat Catalana de Terminologia, 2015. Memòries de la Societat Catalana de Terminologia, 5.

<https://books.google.es/books?id=eX9IDQAAQBAJ&pg=PA17&lpg=PA17&dq=terminologia+discapacitat+minusvalid&source=bl&ots=ENc3uy3ucr&sig=ACfU3U2LhgT8JW8pZPrf8_FGeUo1IQ0wmg&hl=ca&sa=X&ved=2ahUKEwiBrPzXs-znAhVB5eAKHVHrC9IQ6AEwCHoECAoQAQ#v=onepage&q=terminologia%20discapacitat%20minusvalid&f=false> [Consulta: març 2020]

Viquipèdia: Article sobre la *discapacitat* a *Viquipèdia* [en línia]:

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Discapacitat> [Consulta: març 2020]

TERMCAT:

“Discapacitat funcional o discapacitat?” [en línia] Barcelona: TERMCAT, novembre 2018. Apunts terminològics

<https://www.termcat.cat/ca/actualitat/apunts/diversitat-funcional-o-discapacitat>

[Consulta: març 2020]

“Discapacitat o diversitat funcional” [en línia] Barcelona: TERMCAT. Cercaterm, criteris.

<https://www.termcat.cat/ca/cercaterm/diversitat%20funcional?type=basic>

[Consulta: març 2020]